

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Ing. Mgr. Radovana Havelce a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 3. 2014, č. j. 31 Af 42/2013 - 57,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost proti výrokům III. a IV. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 3. 2014, č. j. 31 Af 42/2013 - 57, **se o d m í t á .**
- II. Kasační stížnost proti výrokům I., II. a V. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 3. 2014, č. j. 31 Af 42/2013 - 57, **se z a m í t á .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 6. 3. 2014, č. j. 31 Af 42/2013 - 57, v řízení o žalobě proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 14. 8. 2012, č. j. 9038/12/1400-506218, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků (výrok I.), zamítl návrh na ustanovení advokáta (výrok II.), vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku za žalobu (výrok III.), zamítl návrh na přiznání odkladného účinku žalobě (výrok IV.) a uložil žalobci zaplatit soudní poplatek za rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku (výrok V.).

V odůvodnění soud uvedl, že z podkladů, které žalobce soudu poskytl, nebylo možné učinit závěr o tom, zda jeho majetkové poměry odůvodňují osvobození od

soudních poplatků. Z tvrzení žalobce lze jen dovodit, že nepracuje, nepobírá dávky nemocenského pojištění. Žalobce neuvedl, co mu brání ve výkonu práce, ani zda požádal o přiznání invalidního důchodu, když mu nemocenské dávky byly vypláceny jen do 30. 9. 2012. Žalobce konstatoval, že nemá majetek, který by mohl být zpeněžen, neboť je obestaven nezákonnými exekucemi, soud však z obsahu spisů v jiných řízeních a z údajů v katastru nemovitostí zjistil, že žalobce je vlastníkem rozsáhlého nemovitého majetku. Po zhodnocení všech předložených podkladů dospěl krajský soud k závěru, že u žalobce nejsou dány podmínky pro osvobození od soudních poplatků; současně žalobci uložil povinnost zaplatit soudní poplatek 3.000 Kč za žalobu a 1.000 Kč za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě. Splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků je podle § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podmínkou pro ustanovení zástupce, proto soud návrh žalobce na ustanovení advokáta zamítl. Vzhledem k tomu, že žalobce v žádosti o odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí neuvedl žádné skutečnosti, které by odůvodnily použití ustanovení § 73 s. ř. s., krajský soud nemohl přiznat odkladný účinek.

V kasační stížnosti proti tomuto usnesení a v jejím doplnění ze dne 17. 4. 2014 žalobce (dále jen „stěžovatel“) namítal, že osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu a ustanovení zástupce bylo důvodné, neboť na základě stejných podkladů mu bylo v jiných řízeních opakovaně přiznáno. Stejně tak je podle stěžovatele důvodné i přiznání odkladného účinku žalobě, neboť výkon i jiné právní následky žalobou napadeného rozhodnutí by pro něj znamenaly nenahraditelnou újmu. Stěžovatel současně požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl, aby mu Nejvyšší správní soud ustanovil zástupce.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Usnesením ze dne 3. 4. 2014, č. j. 4 As 72/2014 - 7, Nejvyšší správní soud zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce, neboť shledal, že ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti podané kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost proti výrokům III. a IV. napadeného usnesení krajského soudu není přípustná. Důvody nepřípustnosti kasační stížnosti jsou upraveny v § 104 s. ř. s. Podle odstavce 3 písm. b) a c) téhož ustanovení *„[k]asační stížnost je dále nepřípustná proti rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení, nebo které je podle své povahy dočasné.“*

Výrok III. napadeného usnesení obsahující výzvu k zaplacení soudního poplatku (§ 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů) je pouze konstatováním zákonné povinnosti stěžovatele vyplývající z § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích. Citované ustanovení určuje, že poplatková povinnost vzniká podáním žaloby; výše poplatku je pak stanovena tímž zákonem. Účelem poplatkové povinnosti je naplnění podmínek řízení tak, aby mohlo být v řízení pokračováno. Výzvu soudu k zaplacení soudního poplatku je proto nutno vnímat jako rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení. Kasační stížnost (její část) směřující proti výroku III. napadeného usnesení je proto nepřípustná ve smyslu ustanovení § 104 odst. 3

pokračování

písm. b) s. ř. s. (shodně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2008, č. j. 1 As 2/2008 - 47, www.nssoud.cz).

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu „[r]ozhodnutí o odkladném účinku žalobě jako procesní institut je zcela nepochybně svou povahou rozhodnutím dočasným, neboť má pouze omezené trvání; není-li zrušeno soudem, zaniká z moci zákona. ... Dočasnou povahu má i rozhodnutí, jímž byl - jako v případě stěžovatele - návrh na přiznání odkladného účinku žalobě zamítnut.“ (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2004, č. j. 5 As 52/2004 - 172, publ. pod č. 507/2005 Sb. NSS). Dočasnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku pramení z toho, že přiznáním odkladného účinku žalobě se pozastavují účinky napadeného rozhodnutí správního orgánu jen do skončení řízení před soudem (§ 73 odst. 3 s. ř. s.), pokud soud usnesení o přiznání odkladného účinku nezruší dříve (§ 73 odst. 5 s. ř. s.). Kasační stížnost stěžovatele směřující proti výroku IV. napadeného usnesení je proto nepřipustná ve smyslu ustanovení § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s.

Na základě shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost v části směřující proti výrokům III. a IV. napadeného usnesení krajského soudu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako nepřipustnou. Ve zbylém rozsahu shledal kasační stížnost přípustnou.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu „[v] řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, www.nssoud.cz).

Citovaný právní názor lze bezpochyby aplikovat též v projednávané věci, neboť striktní trvání na podmínce zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti by způsobilo jen řetězení téhož problému, případně by mohlo vést k nepřipustnému odepření přístupu k Nejvyššímu správnímu soudu. S ohledem na tuto skutečnost netrvá Nejvyšší správní soud na platbě soudního poplatku, ani na povinném zastoupení advokátem.

Nejvyšší správní soud přezkoumal výroky I., II. a V. napadeného usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že ji stěžovatel podal z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat

účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“

Základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků tvoří povinnost žadatele doložit, že nemá dostatečné prostředky. Tuto podmínku stěžovatel v projednávané věci nesplnil. Nejvyšší správní soud shledal, že prohlášení stěžovatele neobsahují všechny informace relevantní pro posouzení, zda jsou splněny podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků. Stěžovatel v něm neoznačil svůj majetek větší hodnoty (ačkoliv je zjevné, že takový vlastní), přesnou výši svých dluhů a jejich splátek, ani nevyčíslil své běžné životní náklady. Stěžovatel rovněž neuvedl, z jakých prostředků financuje své běžné výdaje a splácí své dluhy.

Stěžovateli nic nebránilo v tom, aby vyplnil zaslaný tiskopis a přiložil příslušné přílohy, případně mohl jiným věrohodným způsobem konkrétně popsat svou aktuální majetkovou a výdělkovou situaci a doložit ji. Stěžovatel tak neučinil, čímž krajskému soudu znemožnil objektivní posouzení jeho aktuálních poměrů.

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že je zcela legitimní požadovat po osobách žádajících, aby stát nesl náklady jejich soudních řízení, prokázání toho, že se skutečně nacházejí v situaci, která jim neumožňuje soudní poplatek zaplatit.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu „[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje“ (srov. usnesení tohoto soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS).

Nejvyšší správní soud uzavírá, že stěžovatel věrohodně a úplně neprokázal svou majetkovou a výdělkovou situaci. Stěžovatel tedy nedoložil, že nemá dostatečné prostředky, proto krajský soud rozhodl správně, pokud mu osvobození od soudního poplatku nepřiznal. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani tvrzení stěžovatele, že je mu v jiných soudních řízeních (blíže nespecifikovaných) osvobození od soudních poplatků přiznáváno na základě stejných podkladů, jaké předložil v projednávané věci.

Podle § 35 odst. 8 věta první s. ř. s. „[n]avrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.“

Prvotní podmínkou pro ustanovení zástupce soudem je existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Jak již bylo uvedeno výše, stěžovatel znemožnil objektivní posouzení svých aktuálních poměrů a nedoložil, že nemá dostatečné prostředky. Existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků tak nebyla prokázána, tudíž

pokračování

nebyla splněna ani podmínka pro ustanovení zástupce soudem. Krajský soud proto rozhodl správně, pokud návrhu žalobce na ustanovení zástupce nevyhověl.

Výrok V. napadeného usnesení není pouhou výzvou k zaplacení soudního poplatku, neboť povinnost zaplatit poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku vzniká teprve právní mocí rozhodnutí, jímž bylo stěžovateli uloženo, aby tento poplatek zaplatil (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 1 As 27/2012 - 32). Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost směřující proti tomuto výroku projednal věcně a shledal, že není důvodná.

Stěžovatel ve vztahu k tomuto výroku neuvedl žádné relevantní námitky, lze tudíž toliko obecně konstatovat, že nepřiznal-li krajský soud stěžovateli osvobození od soudních poplatků, musel mu v souladu se zákonem uložit zaplacení soudního poplatku za rozhodnutí o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku žalobě.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že nezjistil namítanou nezákonnost napadeného rozhodnutí, a proto kasační stížnost v části směřující proti výrokům I., II. a V. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 3. 2014, č. j. 31 Af 42/2013 - 57, zamítl jako nedůvodnou.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a odst. 3 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s. Kasační stížnost proti výrokům III. a IV. napadeného usnesení byla odmítnuta, ve zbývajícím rozsahu kasační stížnosti nebyl stěžovatel úspěšný a žalovaný náhradu nákladů řízení nepožadoval, proto žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. května 2014

JUDr. Jiří
Palla
předseda
senátu